

# ບົດສະເໜີ ບົດບາດຂອງສີ່ ໃນຍຸກດິຈິຕອນ ແລະ ເອໄອ

ໂດຍ ທອງທຸ້ ດວງສະຫວັນ  
ຄະນະບໍລິຫານ ສະມາຄົມນັກຂ່າວ ແຫ່ງ ສປປ ລາວ  
ອະດີດຫົວໜ້າ ບັນນາທິການໃຫຍ່ ໜັງສືພິມພາສາຕ່າງປະເທດ (ວຽງຈັນທາຍ)  
ໂທລະສັບ 59888105

# ຫົວຂໍ້ແລກປ່ຽນ

1. ສົມວນຊົນແມ່ນຫຍັງ ?
2. ບົດບາດຂອງສີ່ໃນຍຸກດິຈິຕອນ ແລະ ເອໄອ
3. ຈັນຍາບັນນັກຂ່າວ
4. ຈັນຍາບັນການໃຊ້ສື່ອອນລາຍ
5. ຈັນຍາບັນການໃຊ້ເອໄອຕໍ່ວຽກງານສີ່
6. ການນຳໃຊ້ພາສາເວົ້າ ແລະ ພາສາຂຽນທາງການໃນສີ່
7. ອິດທິພົນຂອງສີ່ຕາເວັນຕົກ ແລະ ສີ່ສັງຄົມອອນລາຍ
8. ຜົນກະທົບຈາກສີ່ສັງຄົມອອນລາຍ
9. ສະມາຄົມນັກຂ່າວ ແຫ່ງ ສປປ ລາວ
10. ປະຫວັດຄວາມເປັນມາຂອງສົມວນຊົນລາວ
11. ກົດໝາຍ ແລະ ນິຕິກຳທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບສີ່
12. ປະຫວັດສາດລາວໂດຍຫຍໍ້

# 1. ສົມວນຊົນແມ່ນຫຍັງ ?

- **ສົມວນຊົນ** ແມ່ນ ຊ່ອງທາງການສື່ສານທີ່ເປັນການສົ່ງຂໍ້ມູນ, ຂ່າວສານ ແລະ ຄວາມຄິດເຫັນໄປຫາສັງຄົມຢ່າງກວ້າງຂວາງ, ເຊິ່ງປະກອບມີຫຼາຍຮູບແບບ ເຊັ່ນ:
- **ສື່ສົ່ງພິມ** (ໜັງສືພິມ, ວາລະສານ)
- **ສື່ອອກສຽງ** (ວິທະຍຸ)
- **ສື່ທາງໂທລະພາບ** (ທີວີ)
- **ສື່ອອນລາຍ** (ເວັບໄຊ, ສື່ສັງຄົມ, ບລັອກ)
- ສົມວນຊົນມີບົດບາດສຳຄັນໃນການໃຫ້ຂໍ້ມູນ, ສຶກສາ, ແລະ ສ້າງຄວາມຄິດເຫັນຕໍ່ສາທາລະນະ, ເຊິ່ງຍັງສາມາດມີອິດທິພົນຕໍ່ສັງຄົມ, ເສດຖະກິດ, ແລະ ການເມືອງ.

## 2. ບົດບາດຂອງສິ່ງໃນຍຸກດິຈິຕອນ ແລະ ເອໄອ

- ສິ່ງໃນຍຸກດິຈິຕອນ ແລະ ເອໄອ (AI) ມີບົດບາດສຳຄັນຫຼາຍດ້ານໃນການປ່ຽນແປງວິທີການສື່ສານ, ການຮັບຂໍ້ມູນ ແລະ ການສ້າງເນື້ອໃນ. ລວມມີບົດບາດຕົ້ນຕໍດັ່ງນີ້:
- **1. ການເຜີຍແຜ່ຂໍ້ມູນໄວ ແລະ ກວ້າງຂວາງ**
- ສິ່ງດິຈິຕອນເຊັ່ນ: ເວັບໄຊ, ໂຊໂຊມີເດຍ, ແອັບຊ່າວ ແລະ AI ຊ່ວຍໃຫ້ຂໍ້ມູນແຜ່ຂະຫຍາຍໄດ້ຢ່າງວ່ອງໄວ ແລະ ກວ້າງຂວາງ.
- AI ສາມາດຄັດເລືອກ ແລະ ສະເໜີຂໍ້ມູນຕາມຄວາມສົນໃຈຂອງຜູ້ໃຊ້ (Personalization).
- **2. ການສ້າງເນື້ອໃນໂດຍ AI**
- AI ສາມາດຂຽນຂ່າວ, ສ້າງວິດີໂອ, ອອກແບບຮູບພາບ ແລະ ເພງໄດ້ດ້ວຍຕົນເອງ (ເຊັ່ນ: ChatGPT, DeepSeek, DALL-E and Deepfake).
- ຊ່ວຍປັບປຸງປະສິດທິພາບການສ້າງສິ່ງ (ເຊັ່ນ: ການແປພາສາ, ການຕັດຕໍ່ສຽງ, ການຕັດຕໍ່ວິດີໂອ).

# ບົດບາດຂອງສື່ໃນຍຸກດິຈິຕອນ ແລະ ເອໄອ (ຕໍ່)

- **3. ການວິເຄາະຂໍ້ມູນ ແລະ ຄວາມແນ່ນອນ**
  - AI ຊ່ວຍກວດສອບຂໍ້ມູນປອມ (Fake News, Misinformation and Disinformation), ວິເຄາະທິດທາງຫລື ທ່າອ່ຽງຂອງຂ່າວ (trend) ແລະ ຄົ້ນຫາຄວາມຈິງ.
  - ສື່ດິຈິຕອນໃຊ້ AI ເພື່ອຄາດເດົາຄວາມຕ້ອງການຂອງຜູ້ຊົມ.
- **4. ການສື່ສານສອງທາງ ແລະ ມີສ່ວນຮ່ວມ**
  - ຜູ້ຊົມສາມາດມີສ່ວນຮ່ວມໃນການສ້າງເນື້ອໃນ (User-generated Content) ໂດຍຜ່ານສື່ສັງຄົມ.
  - AI ຊ່ວຍຕອບສະໜອງຄໍາຖາມ, ໃຫ້ຄໍາແນະນໍາ ແລະ ສ້າງປະສົບການສ່ວນບຸກຄົນ (ເຊັ່ນ: Chatbots).
- **5. ຄວາມທ້າທາຍ ແລະ ຄວາມສ່ຽງ**
  - ຂໍ້ມູນປອມ (Deepfake, Fake News) ອາດຈະເຮັດໃຫ້ເກີດຄວາມສັບສົນ.
  - ຄວາມເປັນສ່ວນຕົວ – AI ອາດເກັບຂໍ້ມູນສ່ວນຕົວໂດຍບໍ່ຮັບອະນຸຍາດ.
  - ຄວາມເປັນອະຄະຕິ (Bias) – AI ອາດສະແດງຂໍ້ມູນໂດຍອີງໃສ່ຂໍ້ມູນທີ່ມີອະຄະຕິ.

# ບົດບາດຂອງສື່ໃນຍຸກດິຈິຕອນ ແລະ ເອໄອ (ຕໍ່)

- **6. ການປ່ຽນແປງອຸດສາຫະກຳສື່**
- ສື່ເດີມ (ໜັງສືພິມ, ວິທະຍຸ, ໂທລະພາບ) ຕ້ອງປັບຕົວເຂົ້າສູ່ດິຈິຕອນ.
- ເກີດຮູບແບບສື່ໃໝ່ເຊັ່ນ: Podcast, Streaming, Influencer Marketing.
- **7. ການສຶກສາ ແລະ ການຮຽນຮູ້**
- AI ຊ່ວຍສ້າງເນື້ອໃນການຮຽນ, ປັບແຕ່ງບົດຮຽນໂດຍອີງໃສ່ຄວາມຕ້ອງການຂອງນັກຮຽນ.
- ສື່ດິຈິຕອນເຮັດໃຫ້ການຮຽນຜ່ານອອນລາຍກາຍເປັນທີ່ນິຍົມ.
- **ສະຫຼຸບ:** ສື່ໃນຍຸກດິຈິຕອນ ແລະ AI ມີບົດບາດທັງໃນການສ້າງ, ແຜ່ຂະຫຍາຍ ແລະ ຈັດ ການຂໍ້ມູນ. ທັງການພັດທະນາເຕັກໂນໂລຊີເຫຼົ່ານີ້ກໍ່ໃຫ້ເກີດທັງໂອກາດ ແລະ ຄວາມທ້າທາຍໃນດ້ານຈັນຍາບັນ, ຄວາມປອດໄພ ແລະ ຄຸນນະພາບຂອງຂໍ້ມູນ.

### 3. ຈັນຍາບັນນັກຂ່າວ

- ຈັນຍາບັນ ຂອງ ນັກສື່ມວນລາວປະກອບມີ 10 ດັ່ງນີ້:
- 1). ຈຸດສູງສຸດຂອງສື່ມວນຊົນລາວແມ່ນຮັບໃຊ້ພາລະກິດປົກປັກຮັກສາ ແລະ ສ້າງສາປະເທດລາວ ໃຫ້ມີສັນຕິພາບ ເອກະລາດ ປະຊາທິປະໄຕ ເອກະພາບ ແລະ ວັດທະນາຖາວອນ ພາຍໃຕ້ການນຳພາຂອງພັກປະຊາຊົນປະຕິວັດລາວ. ບໍ່ວ່າຈະຢູ່ຂົງເຂດໃດ ແລະ ສະພາບແວດລ້ອມໃດ, ນັກຂ່າວຕ້ອງເຄື່ອນໄຫວເພື່ອຈຸດມຸ່ງໝາຍສູງສຸດດັ່ງກ່າວນັ້ນ.
- <https://www.laja.la>

# 4. ຈັນຍາບັນໃນການໃຊ້ສິ່ງອອນລາຍ

- ຈັນຍາບັນໃນການໃຊ້ສິ່ງອອນລາຍແມ່ນຫຼັກການຄຸ້ມຄອງຕົນເອງໃນການໃຊ້ອິນເຕີເນັດ ແລະ ສື່ສັງຄົມອອນລາຍຢ່າງມີຄວາມຮັບຜິດຊອບ ເພື່ອຮັກສາສິດທິ, ຄວາມປອດໄພ ແລະ ຄວາມເຫັນອົກເຫັນໃຈຕໍ່ຜູ້ອື່ນ. ນີ້ແມ່ນບາງຈຸດສໍາຄັນ:
- **1. ການເຄົາລົບສິດທິສ່ວນຕົວ**
- ບໍ່ແບ່ງປັນຂໍ້ມູນສ່ວນຕົວຂອງຜູ້ອື່ນໂດຍບໍ່ໄດ້ຮັບອະນຸຍາດ.
- ລະມັດລະວັງການໃຊ້ຮູບພາບ, ວິດີໂອ ຫຼື ຂໍ້ມູນອື່ນໆ ທີ່ອາດຈະລະເມີດຄວາມເປັນສ່ວນຕົວ.
- **2. ການສະແດງອອກຢ່າງມີຈັນຍາບັນ**
- ຫຼີກເວັ້ນການຂຽນ, ແບ່ງປັນ ຫຼື ໂຄສະນາຂໍ້ຄວາມທີ່ມີເນື້ອໃນຮຸນແຮງ, ຍົກຍ້ອງຄວາມກ້າຫານ, ຫຼື ເປັນການດໍາຮ້າຍ.
- ບໍ່ແຜ່ຂ່າວປອມ, ຂໍ້ມູນຜິດທີ່ອາດສ້າງຄວາມເສຍຫາຍ.
- **3. ການປະຕິບັດຕາມກົດໝາຍ**
- ບໍ່ໃຊ້ສິ່ງອອນລາຍເພື່ອການກະທຳຜິດກົດໝາຍ ເຊັ່ນ: ການແຈກຢາຍເນື້ອໃນຜິດກົດໝາຍ, ການລັກຂໍ້ມູນ, ຫຼື ການຫຼອກລວງ.
- ປະຕິບັດຕາມຂໍ້ກຳນົດ ແລະ ເງື່ອນໄຂຂອງແຕ່ລະແພລດຟອມສື່ສັງຄົມ.

# ຈັນຍາບັນໃນການໃຊ້ສື່ອອນລາຍ (ຕໍ່)

- 4. ການຮັກສາຄວາມປອດໄພ
  - ລະມັດລະວັງການແບ່ງປັນຂໍ້ມູນສ່ວນຕົວທີ່ອາດເຮັດໃຫ້ເກີດຄວາມສ່ຽງ (ເຊັ່ນ: ທີ່ຢູ່, ເບີໂທລະສັບ).
  - ໃຊ້ລະຫັດຜ່ານທີ່ເຂັ້ມແຂງ ແລະ ປັບປຸງຄວາມປອດໄພຂອງບັນຊີຕ່າງໆ.
- 5. ການໃຊ້ສື່ຢ່າງມີສະຕິ
  - ບໍ່ໃຊ້ສື່ອອນລາຍເພື່ອການກ່າວຫາຢ່າງບໍ່ຖືກຕ້ອງ ຫຼື ແຜ່ຄວາມກຽດຊັງ.
  - ສົ່ງເສີມການໃຊ້ສື່ອອນລາຍເພື່ອການຮຽນຮູ້ ແລະ ການພັດທະນາຕົນເອງ.
- 6. ການເຄົາລົບຄວາມຄິດເຫັນທີ່ແຕກຕ່າງ
  - ຍອມຮັບຄວາມແຕກຕ່າງດ້ານຄວາມຄິດ ໂດຍບໍ່ໃຊ້ຄຳເວົ້າທີ່ເປັນການໂຈມຕີສ່ວນຕົວ.
  - ຈັນຍາບັນໃນການໃຊ້ສື່ອອນລາຍຊ່ວຍສ້າງສະພາບແວດລ້ອມດິຈິຕອນທີ່ດີ, ປອດໄພ ແລະ ເຕັມໄປດ້ວຍຄວາມເຫັນອົກເຫັນໃຈ. ການນຳໃຊ້ສື່ຢ່າງມີຄວາມຮັບຜິດຊອບຍັງຊ່ວຍຫຼຸດຜ່ອນຄວາມສ່ຽງໃນການຖືກກວດຈັບ ຫຼື ເກີດບັນຫາທາງດ້ານກົດໝາຍ.

# 5. ຈັນຍາບັນໃນການໃຊ້ເອໄອຕໍ່ວຽກງານ

- ຈັນຍາບັນໃນການໃຊ້ **ເອກະລັກປັນຍາປະດິດ (AI)** ຂອງນັກຂ່າວ ແມ່ນມີຄວາມສໍາຄັນຫຼາຍ ເພື່ອຮັບປະກັນວ່າ ການນໍາໃຊ້ເທັກໂນໂລຊີດັ່ງກ່າວຈະບໍ່ສົ່ງຜົນກະທົບທາງລົບຕໍ່ຄວາມໝັ້ນຄົງ, ຄວາມສັດຊື່, ແລະ ຈັນຍາບັນຂອງວຽກງານຂ່າວສານ. ລຸ່ມນີ້ແມ່ນຫຼັກຈັນຍາບັນສໍາຄັນທີ່ນັກຂ່າວຄວນປະຕິບັດ:
- **1. ຄວາມຊື່ສັດ ແລະ ຄວາມຖືກຕ້ອງ**
  - ຕ້ອງການຢັ້ງຢືນຂໍ້ມູນຈາກແຫຼ່ງຂ່າວທີ່ໜ້າເຊື່ອຖື ກ່ອນນໍາໃຊ້ AI ເພື່ອສ້າງຫຼືວິເຄາະຂໍ້ມູນ.
  - ຫຼີກເວັ້ນການໃຊ້ AI ເພື່ອສ້າງຂ່າວປອມ ຫຼື ຂໍ້ມູນທີ່ບໍ່ຖືກຕ້ອງ.
  - ຖ້າໃຊ້ AI ເພື່ອສ້າງເນື້ອໃນ, ຕ້ອງແຈ້ງໃຫ້ຜູ້ອ່ານຮູ້.
- **2. ການເຄົາລົບສິດສ່ວນບຸກຄົນ**
  - ບໍ່ໃຊ້ AI ເພື່ອລັກສະນະຕົວຕົນ (Deepfake) ຫຼື ການແປງສຽງ/ຮູບພາບໂດຍບໍ່ມີການອະນຸຍາດ.
  - ລະມັດລະວັງການນໍາໃຊ້ຂໍ້ມູນສ່ວນຕົວ ເພື່ອປ້ອງກັນການລະເມີດຄວາມເປັນສ່ວນຕົວ.

# ຈັນຍາບັນໃນການໃຊ້ເອໄອຕໍ່ວຽກງານສີ່ (ຕໍ່)

## • 3. ຄວາມປອດໄພ ແລະ ການບໍ່ມີອະຄະຕິ

- ບໍ່ໃຊ້ AI ເພື່ອສ້າງເນື້ອໃນທີ່ເປັນການໃສ່ຮ້າຍ, ເສຍຊາວ, ຫຼື ແບ່ງແຍກສັງຄົມ.
- ຕ້ອງປະເມີນຜົນກະທົບທາງສັງຄົມກ່ອນເຜີຍແຜ່ຂ່າວທີ່ມີສ່ວນພົວພັນກັບ AI.

## • 4. ການຮັບຜິດຊອບຕໍ່ສັງຄົມ

- ຕ້ອງມີການກວດສອບຄວາມຖືກຕ້ອງຂອງຂໍ້ມູນທີ່ AI ສ້າງຂຶ້ນ.
- ຖ້າເກີດຂໍ້ຜິດພາດ, ຕ້ອງຮັບຜິດຊອບ ແລະ ແກ້ໄຂຢ່າງໄວທີ່ສຸດ.

## • 5. ການຮັກສາຄວາມເປັນອິດສະຫຼະຂອງສິ່ງ

- ບໍ່ປ່ອຍໃຫ້ AI ມີອິດທິພົນຫຼາຍເກີນໄປຕໍ່ການຕັດສິນໃຈຂອງນັກຂ່າວ.
- ຕ້ອງຢືນຢັນຄວາມສາມາດຂອງມະນຸດໃນການກວດສອບ ແລະ ຕີລາຄາຂໍ້ມູນ.

# ຈັນຍາບັນໃນການໃຊ້ເອໄອຕໍ່ວຽກງານສີ່ (ຕໍ່)

- **6. ການປະຕິບັດຕາມກົດໝາຍ ແລະ ມາດຕະຖານຂອງສີ່**
- ປະຕິບັດຕາມກົດໝາຍກ່ຽວກັບຂໍ້ມູນຂ່າວສານ ແລະ ຈັນຍາບັນສີ່ຂອງທ້ອງຖິ່ນ.
- ຮັບປະກັນວ່າການໃຊ້ AI ບໍ່ຂັດກັບກົດໝາຍຄຸ້ມຄອງສີ່ດິຈິຕອນ.
- **ສະຫຼຸບ:** ນັກຂ່າວທີ່ໃຊ້ AI ຕ້ອງມີຄວາມຮັບຜິດຊອບ, ປະຕິບັດຕາມຫຼັກຈັນຍາບັນ, ແລະ ຮັກສາຄຸນນະພາບຂອງຂ່າວໃຫ້ມີຄວາມສັດຊື່ ແລະ ໂປ່ງໃສ. ການນຳໃຊ້ AI ຄວນເປັນເຄື່ອງມືຊ່ວຍເຫຼືອແຕ່ບໍ່ຄວນແທນທີ່ການວິເຄາະ ແລະ ການຕັດສິນໃຈຂອງມະນຸດ.

## 6. ການນຳໃຊ້ພາສາເວົ້າ ແລະ ພາສາຂຽນທາງການໃນສີ

- ການນຳໃຊ້ພາສາເວົ້າ ແລະ ພາສາຂຽນທາງການໃນສີມີຄວາມໝາຍສຳຄັນໃນການສື່ສານຢ່າງມີປະສິດທິຜົນ ແລະ ເປັນມາດຕະຖານ. ລຸ່ມນີ້ແມ່ນບາງຈຸດສຳຄັນ:
- **1. ພາສາເວົ້າໃນສີ:** ໃຊ້ພາສາທີ່ເຂົ້າໃຈງ່າຍ, ສະເພາະເລື່ອງ, ແລະ ມີການອ້າງອີງທີ່ຊັດເຈນ; ສຽງຕ້ອງທີ່ເໝາະສົມ, ແຈ່ມໃສ, ຄວາມໄວທີ່ເໝາະສົມ ແລະ ການອອກສຽງຖືກຕ້ອງຕາມມາດຕະຖານພາສາລາວ; ຄວນຫຼີກເວັ້ນສຳນຽງທ້ອງຖິ່ນທີ່ເຮັດໃຫ້ຄົນຟັງເຂົ້າໃຈຍາກ.
- **2. ພາສາຂຽນທາງການໃນສີ:** ຕ້ອງໃຊ້ພາສາມາດຕະຖານ, ຄຳສັບ, ໄວຍາກອນ ແລະ ການສະກົດຄຳຕ້ອງຖືກຕ້ອງຕາມພາສາລາວທາງການ.
- **ຮູບແບບການຂຽນ:**
  - **ຂ່າວ:** ຄວນມີ 5W1H (What, Where, When, Who, Why, How).
  - **ບົດສຳພາດ/ບົດລາຍງານ:** ໃຊ້ພາສາທາງການ ແລະ ມີການອ້າງອີງຊັດເຈນ.
  - **ບົດຄວາມ:** ໃຊ້ພາສາທີ່ເປັນກາງ, ມີຫຼັກຖານ ແລະ ບໍ່ມີອະຄະຕິ.
- **3. ໄວຍາກອນລາວປີ 2022; ການໃຊ້ສະຫຼະໄອໄມ້ມ້ວນມີດັ່ງນີ້: [Lao vowels and consonants to English script](#)**

# ການນຳໃຊ້ພາສາເວົ້າແລະພາສາຂຽນທາງການໃນສີ່ (ຕໍ່)

ການໃຊ້ຕົວອັກສອນ ແລະ ການຈັດຮູບແບບ:  
ໃຊ້ຟອນມາດຕະຖານ (ຕົວຢ່າງ: Phetsarath OT).  
ຈັດການຍະຫວ່າງແຖວ, ຂະໜາດຕົວອັກສອນ, ແລະ ຊ່ອງຫວ່າງໃຫ້ເໝາະສົມ.

## 3. ຂໍ້ແຕກຕ່າງລະຫວ່າງພາສາເວົ້າ ແລະ ພາສາຂຽນ

| ພາສາເວົ້າ                        | ພາສາຂຽນ                                 |
|----------------------------------|-----------------------------------------|
| ມີຄວາມຍືດຫຍຸ່ນ, ອາດໃຊ້ຄຳທ້ອງຖິ່ນ | ຕ້ອງໃຊ້ພາສາມາດຕະຖານ (ຖືກຕາມຫຼັກໄວຍາກອນ) |
| ສາມາດປັບຕາມສະພາບການ              | ຕ້ອງມີໂຄງສ້າງຊັດເຈນ                     |
| ອາດມີຄຳສັບຊ້ຳ                    | ຕ້ອງກະທັດຮັດ, ບໍ່ຊ້ຳຊ້ອນ                |

ບາງຄຳສັບພາສາລາວ ແລະ ໄທ ທີ່ໃຊ້ຮ່ວມກັນ ແລະ ບໍ່ໃຊ້ຮ່ວມກັນ

# 7. ອິດທິພົນຂອງສື່ຕາເວັນຕົກ ແລະ ສື່ສັງຄົມອອນລາຍ

- ສື່ຕາເວັນຕົກ ແລະ ສື່ສັງຄົມອອນລາຍ ມີອິດທິພົນຕໍ່ສັງຄົມລາວຫຼາຍດ້ານ, ທັງດ້ານບວກ ແລະ ດ້ານລົບ. ລັດຖະບານລາວໄດ້ຮັບຮູ້ເຖິງຜົນກະທົບເຫຼົ່ານີ້ ແລະ ມີຊ່ອງທາງຮັບມືກັບອິດທິພົນດັ່ງກ່າວ.
- ດ້ານບວກ:
- ການເຊື່ອມຕໍ່ ແລະ ການຮຽນຮູ້:
  - ສື່ອອນລາຍເຊັ່ນ Facebook, YouTube, TikTok ແລະ Google ຊ່ວຍໃຫ້ຄົນລາວເຂົ້າເຖິງຂໍ້ມູນສາກົນ, ຄວາມຮູ້ ແລະ ເຕັກໂນໂລຊີໃໝ່.
  - ເປີດໂອກາດໃຫ້ຊາວໜຸ່ມລາວໄດ້ສຶກສາ ແລະ ພົວພັນກັບໂລກພາຍນອກ.
- ການພັດທະນາເສດຖະກິດ:
  - ສື່ສັງຄົມຊ່ວຍສົ່ງເສີມການຄ້າ, ການຂາຍເຄື່ອງຕ່າງໆຜ່ານອອນລາຍ ແລະ ການຕິດຕໍ່ທຸລະກິດກັບຕ່າງປະເທດ.
- ການສື່ສານ ແລະ ການແລກປ່ຽນວັດທະນະທຳ:
  - ຊ່ວຍໃຫ້ຄົນລາວໄດ້ເຊື່ອມຕໍ່ສື່ສານ ແລະ ແລກປ່ຽນວັດທະນະທຳກັບຄົນຕ່າງປະເທດຢູ່ຕ່າງປະເທດ.

# ອິດທິພົນຂອງສີ່ຕາເວັນຕົກ ແລະ ສີ່ສັງຄົມອອນລາຍ (ຕໍ່)

- ດ້ານລົບ:
- ການເຜີຍແຜ່ ແລະ ລະດົມແບບຂໍ້ມູນຜິດໆ:
  - ສີ່ຕາເວັນຕົກບາງແຫຼ່ງມັກນຳເອົາຂ່າວທີ່ບໍ່ຖືກຕ້ອງ ຫຼື ມີເຈດຕະນາບໍ່ດີຕໍ່ລາວ, ເຊິ່ງອາດສ້າງຄວາມສັບສົນໃນສັງຄົມ.
  - ຂໍ້ມູນທີ່ບໍ່ຖືກຕ້ອງກ່ຽວກັບການພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມຂອງລາວ.
- ການສົ່ງເສີມວັດທະນະທຳຕ່າງປະເທດທີ່ບໍ່ເໝາະສົມ:
  - ສີ່ສັງຄົມອອນລາຍອາດເຮັດໃຫ້ຄຸນຄ່າວັດທະນະທຳດັ້ງເດີມຂອງລາວຖືກປ່ອຍປະລະເລີຍ ຫຼື ປ່ຽນແປງໄປໃນທາງທີ່ບໍ່ດີ.
  - ການແຜ່ຂະຫຍາຍວິຖີຊີວິດທີ່ບໍ່ສອດຄ່ອງກັບຮີດຄອງປະເພນີລາວ.
- ຄວາມສ່ຽງດ້ານຄວາມປອດໄພ ແລະ ຄວາມສະຫງົບ:
  - ການນຳໃຊ້ສີ່ສັງຄົມຢ່າງບໍ່ມີການຄຸ້ມຄອງ-ຄວບຄຸມອາດນຳໄປສູ່ການແຜ່ຂໍ້ມູນທີ່ເປັນອັນຕະລາຍຕໍ່ຄວາມສະຫງົບຂອງຊາດ.

# ອິດທິພົນຂອງສື່ຕາເວັນຕົກ ແລະ ສື່ສັງຄົມອອນລາຍ (ຕໍ່)

- ມາດຕະການຕອບໂຕ້:
- ການຄຸ້ມຄອງສື່ອອນລາຍ: ລັດຖະບານລາວມີນະໂຍບາຍການຄຸ້ມຄອງສື່ສັງຄົມອອນລາຍເພື່ອປ້ອງກັນຂໍ້ມູນທີ່ບໍ່ຖືກຕ້ອງ ແລະ ຮັກສາຄວາມສະຫງົບ.
- ການສົ່ງເສີມສື່ພາຍໃນ: ສົ່ງເສີມການນຳໃຊ້ສື່ຂອງລັດ ເຊັ່ນ ໜັງສືພິມ, ວິທະຍຸ, ໂທລະພາບ ແລະ ສື່ອອນລາຍທາງການເພື່ອເຜີຍແຜ່ຂໍ້ມູນທີ່ຖືກຕ້ອງ.
- ການສຶກສາ ແລະ ສ້າງຈິດສຳນຶກໃຫ້ປະຊາຊົນ: ສ້າງຄວາມຮັບຮູ້ກ່ຽວກັບການໃຊ້ສື່ອອນລາຍຢ່າງມີສະຕິ ແລະ ປອດໄພ.
- ໂດຍລວມ, ສື່ຕາເວັນຕົກ ແລະ ສື່ສັງຄົມອອນລາຍມີທັງຂໍ້ດີ ແລະ ຂໍ້ເສຍ, ແຕ່ລັດຖະບານລາວໄດ້ຄົ້ນຄວ້າ, ປັບປຸງມາດຕະການ ແລະ ສົ່ງເສີມການນຳໃຊ້ສື່ອອນລາຍໃຫ້ເປັນປະໂຫຍດສູງສຸດ ແລະ ຫຼຸດຜ່ອນຜົນກະທົບດ້ານລົບ.

# 8. ຜົນກະທົບຈາກສີ່ສັງຄົມອອນລາຍ

- ຜົນກະທົບຈາກສີ່ສັງຄົມອອນລາຍ
- ສີ່ສັງຄົມອອນລາຍ ມີຜົນກະທົບທັງດ້ານບວກ ແລະ ລົບຕໍ່ສັງຄົມ ແລະ ວັດທະນະທຳລາວ, ດັ່ງນີ້:
- ຜົນກະທົບດ້ານບວກ:
- ການເຊື່ອມຕໍ່ ແລະ ການຮຽນຮູ້:
  - ຊ່ວຍໃຫ້ຄົນລາວເຂົ້າເຖິງຂໍ້ມູນທີ່ກວ້າງຂວາງ, ຮຽນຮູ້ວິທະຍາສາດ ແລະ ເຕັກໂນໂລຊີ.
  - ເປີດໂອກາດໃຫ້ແລກປ່ຽນວັດທະນະທຳ ກັບປະເທດອື່ນ.
- ໂອກາດທາງເສດຖະກິດ:
  - ສ້າງຊ່ອງທາງການຄ້າອອນລາຍ, ການຕະຫຼາດດິຈິຕອນ, ແລະ ວຽກເຮັດງານທຳອິດຈາກການໃຊ້ສີ່ສັງຄົມ.

# ຜົນກະທົບຈາກສື່ສັງຄົມອອນລາຍ (ຕໍ່)

- **ການໃຊ້ເວລາຢ່າງບໍ່ມີປະໂຫຍດ:**
  - ການເລີ່ມຕົ້ນຂອງ "ພະຍາດຕິດສື່ສັງຄົມ" (Social Media Addiction) ທີ່ເຮັດໃຫ້ເສຍເວລາໃນການຮຽນ ແລະ ການເຮັດວຽກ.
- **ຄວາມປອດໄພດ້ານຂໍ້ມູນ:**
  - ອັດຕາການຖືກຫຼອກລວງຜ່ານອອນລາຍ ຫຼື ການລັກລອບຂໍ້ມູນສ່ວນຕົວເພີ່ມຂຶ້ນ.
- **ສະຫຼຸບ:**
- ສື່ສັງຄົມອອນລາຍມີທັງຂໍ້ດີ ແລະ ຂໍ້ເສຍ, ສະນັ້ນຄວນໃຊ້ມັນຢ່າງສະຫຼາດ ແລະ ມີສະຕິຮັກສາ ວັດທະນະທຳລາວໃຫ້ຢືນຍົງຄົງຢູ່ກັບສັງຄົມລາວຕະຫຼອດໄປ.

# 9. ສະມາຄົມນັກຂ່າວ ແຫ່ງ ສປປ ລາວ

ການສ້າງຕັ້ງສະມາຄົມນັກຂ່າວ

ບົດບາດ, ໜ້າທີ່, ສິດຂອບເຂດຂອງສະມາຄົມນັກຂ່າວລະບຸຢູ່ ມາດຕາ 26 ແລະ 27 ຂອງໃບກົດໝາຍສົມວນຊົນ

ໂຄງຮ່າງການຈັດຕັ້ງ

ລະບຽບໃນການເປັນສະມາຊິກ

ຮ່າງລົງທະບຽນເປັນສະມາຊິກ

ຕຳລາການຮຽນດ້ານສື່ໃນຍຸກດິຈິຕອນ ແລະ ເອໄອ

ເວັບໄຊ ແລະ ໜ້າສື່ອອນລາຍຂອງສະມາຄົມນັກຂ່າວ

<https://www.laja.la>

# 10. ປະຫວັດຄວາມເປັນມາຂອງສື່ມວນຊົນລາວ

ປະຫວັດຄວາມເປັນມາຂອງສື່ມວນຊົນລາວ

## 11. ກົດໝາຍແລະນິຕິກຳທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບສື່

- ກົດໝາຍສື່ມວນຊົນ ແລະ ນິຕິກຳທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບສື່

<https://www.laja.la>

# 12. ປະຫວັດສາດລາວໂດຍສັງເຂບ

- 1. Lao Lane Xang Kingdom was founded 1353 (ເປັນເວລາ 354 ປີ)
- 2. Laos divided into three kingdoms 1707 (ເປັນເວລາ 72 ປີ) Luang Prabang, Vientiane, Champassak
- 3. Laos was invaded by Siame 1779 (ເປັນເວລາ 114 ປີ)
- 4. Laos was invaded by France 1893-1964 (ເປັນເວລາ 71 ປີ)
- 5. Laos was invaded by Japan 8 April to 12 October 1945 (ເປັນເວລາ 6 ເດືອນ)
- 6. Laos was dropped bombs over 3 million tons by US war planes 1964-1973 (9 ປີ), ໂດຍອ້າງວ່າຕ້ານຄອມມິວນິດສ.
- 7. ລາວມີຄວາມເປັນເອກະລາດບໍ່ມີສິງຄາມພາຍໃນ 1975 to 2025 (50 ປີ)
- 8. ເທດລາວນັບແຕ່ທ້ອນໂຮມປະເທດລ້ານຊ້າງ (1353) ມາຮອດປະຈຸບັນ ເປັນເວລາ (672 ປີ)
- 9. ເປັນຫຍັງປະເທດລາວຈຶ່ງຖືກປະເທດອື່ນມາຮຸກຮານ (ຍ້ອນຂາດຄວາມສາມັກຄີ.....)

# ຍິນດີຕ້ອນຮັບທຸກໆຄໍາຄິດເຫັນຕໍ່ບົດສະເໜີແລກປ່ຽນນີ້

ທອງຫຼໍ່ ດວງສະຫວັນ

+856 20 59888105

duangsavan@gmail.com

[www.laja.la](http://www.laja.la)

**ຂໍຂອບໃຈ**